

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Ne înșală aparențele.

A pătrunde în firea lucrurilor e cea mai grea operațiune a intelectului omenesc. A cunoaște o singură chestie în amănunțimi, cere o muncă nespuse de mare. A cunoaște pe un om, cu valoarea lui întreagă, e încă și mai greu. După cum mintea noastră se oprește la ceea ce e mai evident, mai la suprafață, așa ochiul nostru se oprește la culoare, la dimensiuni, la îmbrăcăminte, la gesturi sau la glasul cuiva. Și cum condițiile moderne de traiu ne silesc să trecem repede înainte, dându-ne foarte puțin repaus să ne odihnim la umbra popului din dreapta sau la a celui din stânga, noi devenim tot mai superficiali în cunoștințele, judecățile, convingerile noastre. În drumul acesta uimitor de repede, fiindcă numai formele, numai aparențele ne fulgeră pe dinaintea ochilor, începem să credem că forma, — ceea ce se poate vedea — există singură în lume. Începem să judecăm viața, pe om mai ales, după aparențele ce ne sar în ochi.

S'ar putea spune că, în ziua de azi, forma e idolul căruia jertfește lumea întreagă. O haină nouă, elegantă, după modă, chiar când materialul din care e pregătită e foarte ordinar, ne leagă mai plăcut privirile, decât postavul cel mai bun, când n'are croiu potrivit.

O carte scrisă într'un stil vioiu, strălucitor de spirit, vom preferi-o alteia care cuprinde o întreagă comoară de gândire, dacă aceasta din urmă e scrisă greoiu. Un domn lustruit, elegant, conștiu de superioritatea gestului, hainei sale, deși va avea puțin în cap, ne va fi un soț mai plăcut de convorbire, decât un înțelept fără manieri fine, îmbrăcat fără de gust.

Forma, aparența, triumfează azi pe toate căile.

Pentru toată lumea nu suntem dușmani ai formei. Ea e pretinsă de sufletul nostru sensibil, de bunul nostru simț, ea e ceea ce întregeste, ce dă poleitura din urmă fie unei haine, fie unei cărți, sau unei convorbiri.

Dar, să băgăm bine de seamă, aparențele de multe ori înșală. E prețios și ne place aurul, e și mai frumos când strălucește. Însă, să nu uităm proverbul: »nu-i tot aur ce lucește«.

Cunoaștem — în activitatea politică a ultimilor ani — oameni cu rare calități, cari muncesc în tăcere și cari, de câteori numai pot, se ascund când e vorba să primească recunoștința mulțimii. Nu-i vedem făcând paradă cu numele lor, nu-i auzim toastând pe la băncete. Dar când adevăratele interese ale neamului o cer, iasă din umbra care au muncit necurmat, și într'o cuvântare dau o adevărată îndrumare, cuminte și largă, pentru viitor sau pentru împrejurările de azi. Dar dintr'un ungher îi păzește iubitorul formei, a aparențelor, și frângându-și mâinile îmănușate zice vecinului: »Nu face! Are ei ceva idei, dar n'are o formă artistică de a le comunica. Tonul, gestul, limba, lasă mult de dorit.« Și fiindcă acestea e dintre muritorii cari jertfesc idolul aparențelor, fiindcă dumnezeul lui e forma, nu numai va trece ușor peste personalitatea oratorului, ci i-se va crede superior în toate privințele. Dar mai ales în privința formei. Și atunci el, slăvitorul formei, nu va întârzia să se folosească de toate momentele potrivite pentru a-și arăta strălucirea formei.

Își va cultiva cu o iubire paternă modulările vocii, rafineria gesturilor, încruntarea ochilor și a sprâncenelor, își va netezi scrisul, ori dacă nu scrie, își va înflori vorbirea, și va cerca să apară strălucitor, luând vederile publicului.

Și oamenii, în fuga aprigă în care-i poartă viața, vede aparantele

și-și face repede judecată: »Ah, ăstai un înger, ăsta-i adevăratul om. Luptător, erou fără maculă«. Pe celalalt, care se ascunde ca să poată munci nu-l vede și nu-l poate prețui, pe cel care-i iasă vecinic în cale — fiindcă n'are ce face acasă, îl cunoaște și i-se închină. Și, dacă se face în lume o confuzie a valorilor, apoi de bună seamă în chipul acesta se face. Să ne aducem aminte câtă vreme un Mangra a putut să se bucure de simpatiile mulțimei.

Aparențele există în celea mai multe cazuri — ca să ne înșelăm. Și dacă e vorba să prețuim pe un om atâta cât e vrednic, să nu-l judecăm nici odată după aparențele ce-l împrejmuesc. Ci să-l desbrăcăm puțin, și să cercăm să vedem ce-i ascuns sub haine.

Se zice în deobște, că viața privată, intimă a cuiva nu trebuie să fie pusă la cântar când voim să judecăm activitatea lui publică, — ori de ce natură ar fi această activitate. A cerca să pătrunzi în intimitățile unui om, spun, că înseamnă a pângări un sanctuar sau un mormânt.

Recunoaștem, că sunt intimități în viața fiecăruia din noi, cari ne aparțin numai nouă și de cari vom trebui să dăm seama numai înaintea lui Dumnezeu. Dar lumea de azi înțelege subț aceste intimități și tot ceea ce constituie viața privată a cuiva, prin mijlocirea cărei vieți private vine omul în atingere cu societatea. Și se susține, că pe-un om, ce desvoaltă o activitate publică, trebuie să-l judeci numai și numai din această activitate. Că ce face el acasă, în cercul activității lui profesionale, n'ai dreptul să cercetezi. Tu să fi mulțumit cu ceea ce aduce respectivul în public, și din aceasta să-l judeci. Cum își va deprinde advocatura, medicina, preoția, dascălia, aceea nu te privește. Aceea constituie viața lui privată, de care nu-i permis să te apropie cu nemer-

nice scopuri de-a cercetă ce ascunde.

Totuși susținem, că dacă voim să fim în clar cu valoarea unui om, care desvoaltă o activitate publică, nesmintit va trebui să-i cercetăm și activitatea sa privată.

Înainte de toate, pentru că, în sfera activității sale profesionale, își arată ori cine mai ușor calitățile și slăbiciunile sale, puterea minții, cultura inimii, fără a fi stingherit de nime. Aici e liber, știe că nici un ochiu nu-l supraveghează, că nu-i nime care să-l aplauzeze, și omul se va manifesta așa cum este, cum l-a lăsat Dumnezeu.

A doua oară: nime nu poate eși în public decât cu mintea și inima ce-o are de-acasă. Însă, cunoscând slăbiciunile omenești, nime nu va putea susține că-i așa de tare, așa de desăvârșit încât să nu se sulemenească ori cât de puțin, când va urca o tribună. Fie care vom cerca să ne arătăm mai mult decât suntem. Ca să-l putem cunoaște pe un om, trebuie să-l știm deci de-acasă.

A treia oară: nouă ne place să slăvim până la sfârșit pe omul care ne-a câștigat simpatiile. Va fi deci necesar ca respectivul să lupte răzimat pe aceleași principii și cu aceeași tactică, în care ne-am îndrăgostit noi. Însă dacă acelea principii și aceea tactică ce ne-a fermecat, n'a isvorit din sufletul eroului nostru, ci a fost

numai *un joc* pentru ochii lumii, el, eroul, nu va putea să aibă aceeași ținută viața întreagă. Trăesc cât noi numai ceea ce-i crescut din noi, și ce se poate cunoaște, fără greș, în viața noastră privată.

Azi, când e vorba mereu de *valorii*, credem, că nu-i fără folos să amintim acestea adevăruri, fără de cari mereu am fi înșelați de aparențe.

Meditațiune.

Responsabilitatea grea a preotului împreună cu înalta sa misiune.

În meditațiunea dinainte de amăzi am recugetat nu numai cu mintea ci și cu inima, chemarea, misiunea înaltă, cerească a preotului și de cumva aprofundarea acestei solii — care trece peste țărnișii pământului în împărăția nemuririi vecinice — a pătruns sufletul nostru și, în acest minut a cuprins toate unghiurile inimii noastre, cât în minutul acesta când am intrat și noi în grădina ghesimani a inimii noastre și am în-genunchiat lângă dulcele nostru frate și prieten adevărat Hristos, care, pentru păcatele noastre, scaldă pământul în sudori mesocate cu sânge, trebuie să exclamăm cu Psalmistul: „Unde ași putea merge dinaintea feții tale Doamne și unde ași putea fugii dinaintea sufletului tău; de mă voi înălța la cer Tu ești acolo, de mă voi scobori în iad tu ești de față, de ași lua aripelă norilor și ma-și scobori la marginea mărilor și acolo sufletul tău mă va conduce și dreapta ta mă va susține Doamne!”

Impărații, craii și domnitorii împără-

țiilor de pe pământ își trimit soli, ambasadori și conzuli lor la fiecare împărăție; aleg pe bărbații înzestrați cu știință înaltă, cu credință neclătită către persoana și tronurile lor, ca aceia să reprezenteze voința, crezul lor politic acolo, să apere drepturile, puterea și interesele împărățiilor lor.

Oare preoții a cui soli, a cui consuli sau ambasadori sunt? Acelui împărat, care însuși a zis despre sine: „Împărat sunt, dar împărăția mea nu-i din aceasta lume”. A împăratului cerului și a pământului, care nu și-a câștigat împărăția sa cu vărsarea de sânge alor milioane de vieți omenești; ci care însuși prin vărsarea sângelui său a rescumpărat împărăția pierdută prin păcatul lui Adam și nu numai șie-și, ci întregului neam omeneș, după făgăduința sa dumnezeiască: „Mă duc la Tatăl meu și la Tatăl vostru, la Dumnezeul meu și Dumnezeul vostru, ca să vă pregătesc vouă lăcașuri, că unde voi fi eu, să fiți și voi”.

Solia preotului este cerească: pentru că li ales și trimis de Împăratul cerului și al pământului, și împărăția lui Dumnezeu se estinde și peste întreg rotogolul pământului și cetățenii aceluia sunt toți creștini, cari profesază credința adusă de către Hristos din sânul Tatălui cerese. Deci preotul li dator a reprezenta pe Hristos în împărăția lui estinsă pe pământ, li dator a coopera și opera învățătura, credința și drepturile împărăției lui Hristos de pe pământ, care să numește biserica alui Hristos. Oh, responsabilitate cutrierătoare și de medua sufletului preotesc!

Oare noi suntem totdeauna conștii că suntem solii lui Hristos? Oare iubim noi învățătura și știința lui Hristos, care zice către preot: „Qua tu republisti scientiam repellam te, ne fungaris mihi sacerdotis!” Iar s. Ierouim exclamă: „Gratias ago Domino

FOIȚA.

Dela Blaj spre casă.

Schimb de vorbe cu un protestant — probabil „preot”.

(Continuare).

— Supremația papală în ale credinței?! Dar pentru ce să recunosc eu autoritatea cuiva în cele spirituale? Ce lipsă are lumea de conducător trupesc în cele sufletești? Oricine poate crede și fără a-l învăța papa dela Roma, prin urmare e eroare, a onora pe un om de cap al Bisericii. Ce lipsă avem dară noi de papa?

Lipsă mare, neîncunjurată avem de papă, de învățătura și de povățuirea lui, doar nici D-ta nu vei trage la iudoială — ca protestant ortodox, ce presupun că ești, zisei eu — că adevărurile de credință le învățăm (nu se nasc deodată cu noi) ca să le putem învăța, trebuie să le auzim dela cineva, căci „credința este din auz” se zice în sf. Scriptură, iar acel sau acei cineva nu poate să fie, decât cel însărcinat de însuși Acela a cărui învățatură se propune, și dacă Aceluia bine i-a plăcut a încredința învățătura sa oamenilor trupești în frunte cu Petru iar acesta s'a așezat scaunul în Roma și

urmașii lui până astăzi petrec tot în Roma, iar lumea le-a zis papă — cine-i de vină? Noi avem să cercăm, că oare cutare episcop dela Roma este el urmaș legitim al lui Petru și dacă aflăm răspuns pozitiv, în acela trebuie să recunoaștem capul Bisericii văzute al lui Hristos, trebuie să recunoaștem autoritatea dumnezeiască în cuvintele lui și, ca la atare, trebuie să ne plecăm ori când se tractează de cauze connexe cu morala, cu credința, cu Biserica.

— Nu-i adevărat — mă intrerupe străinul — că Hristos ar fi instituit for suprem în ale credinței; Hristos a învățat, a predicat, toate învățăturile Lui se află în sf. Scriptură, unde fiecare om le poate afla, le poate înțelege și tâlcuindu-și-le unul fiecare și-eși trebuie să le creadă. Complexul acelor adevăruri ce le află omul în Scriptură dau credința omului, cu care el se poate mântui fără „papă infalibil” — cuvintele din urmă le-a accentuat cu aplomb deosebit. Tot omul e învățător șie-și luminat de Spiritul sf. în momentul când începe a studia Scriptura și a medita asupra ei.

— Precum văd — îi răspund eu — D-ta profesezi învățatură contrară praxei bisericii protestante, care încă învață mulțimea și spre scopul acesta ține predicatori „preoți”. Cu aceasta îmi oferi ajutor ca mai ușor să-ți combat afirmațiunile. Protestanții cred și practică învățarea credinței dela alții, d-ta, deși protestant, zici că omul învață de

sine ce trebuie să creadă. Cuvintele sftului Pavel de mai sus „credința este din auz” eu le interpretam în senzul, că adevărurile religioase le învățăm dela oare cine (altul), d-ta acestoraș cuvinte le atribui alt înțeles. Iată aci trei explicații diverse! Așa vine interpretată Scriptura, dacă o dai în mâna singuraticilor. Așa apoi se nasc atâtea credințe căți cetitori, doar d-ta de sigur, ai cunoștință despre o mulțime de religii cu credințe contrazicătoare, opuse una alteia. Vei admite însă, că Hristos a propus numai o singură religie și ca Dumnezeu, ca Adevăr veșnic nu a putut avea intențiunea să l-se întortocheze învățătura în sute și mii de forme, după priceperea fiecărui cetitor, cari nu pot fi în consonanță cu adevărul propus de Adevărul veșnic. Prevăzând deci Is. Hristos că mulțimea neorientată, lăsată de capul său ar schimonosi adevărul, de altă parte dorind să l-se veșnicească învățătura pentru care a suferit moarte, a trebuit să instituiască o corporațiune înzestrată cu dar — Biserica învățătoare — căreia i-a pus cap văzut în persoana lui Petru pe care l'a asigurat, că în propunerea adevărului moral-religios nu va da greș. Urmașul acestui Petru este pontificele dela Roma, în care noi respectăm și vedem pe conservatorul religiei christiane în curățania sa originală, în spiritul ei genuin, iar nu un dignitar îngâmfat cum îl conzideri d-ta și te răsboești în potriva lui.

quod de amaro semine litterarum dulces fructus carpo". Mulțam lui Dumnezeu că din știința științelor cea amară culeg fructe dulci. Iar profetul Isaia 58. 1. zice: „Strigă cu tărie nu înceta, ca o trimbiță ridicăți versul tău și spune poporului meu păcatele lor". Iar S. Pavel 11. Corint. 5. 20: „Noi în locul lui Hristos umblăm întru vestire, ca cum Dumnezeu var dogeni pe voi".

Oare vestit-am noi cuvântul adevărului etern în duminici și sărbători poporului credincios grijii noastre încredințat? prefăcutu-sa pe buzele noastre cuvântul lui Dumnezeu, imprumutat din s. Evanghelie, sabie cu două tăisuri spre curățirea ranelor sufletesti, care rod vieța religio-morală a turmei, care o va cere în samă la judecata cea înfricoșată dreptul răsplătitor? Și doară ne-am liniștit conștiința preoțască numai cu recitarea în fugă a sfintei liturgii, iar predică am rostit poporului abia în sărbători mai mari; ba poate în sărbători și duminici ne-am făcut drum din parohie — lăsând pustie casa Domnului la târguri de țară sau la petreceri și visite lumești?

Oare întărit-am, înrădăcinat-am cuvântul lui Dumnezeu în sufletul și inima turmei noastre sufletesti prin exemplul, piida cea vie a vieții noastre nepătate? Oare oglinda vieții noastre familiare, sociale și preoțesti fost-a totdeauna curată? Oare pătruns a fost sufletul nostru de cuvintele Domnului rostite de cără noi preoții prin epistola sf. Pavel II. către Timoteu Cap. 2. v. 15. „Nevoește-te să te arăți pe tine însuși lămurit înaintea lui Dumnezeu, lucrător nerușinat, drept îndreptând cuvântul adevărului". Iar un sfânt Părinte astfel înfruntă pe preotul, care prin exemplul vieții sale șcaudalizează turma sa sufletească: „Privește și oia slabă la păstorul său și de-l vede rătăcind dela calea virtutii, începe a zice în inima sa: cine

sum eu să nu fac aceea-ce face păstorii mei?" Iar profetul Ieremia suspină C. 12. v. 11. „Cu desolațiune s'a desolat pământul, pentru-că nimeni este care să recugete din inimă". Iar spiritul sfânt la înțeleptul Sirac cart. I. cap. 7. v. 38, îndeamnă pe preot: „In toate lucrurile tale, aduți aminte de cele din urmă ale tale și în veci nu vei păcătui". Preotului este încredințat depositul rescumpărării prin Mântuitorul nostru Iesus Hristos în altarul sf. Cruci câștigate, și așa prin preot să continuează opul rescumpărării subiective a genului omenesc, a căruia procedură va să dureze până-când va locui un suflet de om pe rotogolul pământului. Preotul poartă în sinul său fericirea sau nefericirea eternă a sufletelor grijei sale încredințate. Pentru aceea esclamă sf. Pavel apostolul recugetând rezponsabilitatea chemării sale apostolice și a celei preoțesti: „Cine-i bolnav dintre voi, ca să nu fiu și eu întocmai cu el bolnav? Cine să scandalizează și eu să nu ard". II. către Corint. c. 11. N'a zis, precum drept observează sf. Chrisostom, și eu să nu mă neodihnesc, ci a zis: și eu să nu ard, voind e exprima prin cuvânt *ard*; culmea durerilor". Tot același sf. Părinte rumegând cuvintele sf. Pavel către Tesaloniceni. „Acum viem, decumva voi stați în Domnui". Zice: „Vezi câtă grijă poartă acest Apostol, ca lucrurile fraților să meargă bine, care nici că se ține pe sine a trăi, decumva n'ar fi aceia rescumpărați, Omul, care a fost răpit în al treilea cer și edus în paradis, care a fost părtaş misterielor nespuse, și care atâta încredere și-a fost câștigat înaintea lui Dumnezeu, totuși n'ar fi gustat întreaga dulcețată a plăcerilor acelora, decumva n'ar fi văzut și pe frații săi rescumpărați și mântuiți". Encom. în epist. către Romani.

Despre sublimitatea chemării preoțesti, zice sf. Gregoriu. „Ars artum regimen ani-

marum;" iar sf. Gregoriu Nasienzenul zice: „Scientia scientiarum mihi videtur hominem negere". Nimenea nu să naște preot, ci devine preot; poate avea cineva celea mai bune însușiri recerute spre statul preoțesc; ci pentru aceea încă nu-i preot, fiindcă însușirile trebuie dezvoltate, perfecționate și prefăcute în chemare. Iar cine cunoaște fluctuositatea caracterului omenesc și sborul pasiunii, nu să va încumeta a asera: cumcă un tinăr de 20 ani alegându-și — deși din voie liberă — cariera preoțască, acum cât s'a hotărit la acest pașiu a și dovedit că are chemare la statul preoțesc, departe să fie, ma nu zic mult, de voiu afirma, că unii absolvează cursul teologic, încăruntesc în statul preoțesc, ma și mor ca preoți, fără de a fi avut adevărată chemare preoțască. Eu înțeleg preoți devotați cauzei mântuirii sufletelor, iar nu farisăi; înțeleg păstori, cari își pun sufletul pentru turma loru-și încredințată, iar nu naimiți.

Lipsa univei sufletului preotului prin chemarea sa cu Dumnezeu ni-o arată lămurit s. Gregoriu Nasiansenul prin cuvintele: „Precum sufletul cu trupul, ramurile arborelui cu trunchiul și razele trebuie să fie unite cu soarele, ca să-și tragă puterea dela același, așa trebuie se fie unită și mintea noastră cu Dumnezeu".

(va urma)

Corespondințe.

Din Cracovia.

În ziua de 8 Sept. a. e. a încetat din viață principele, episcopul Cracoviei, Cardinalul Ioan enciaz de Puzyna, conzilier și membru în Camera magnaților etc., etc.

— Admit — zice omul meu cam trăgănat — că religione adevărată numai una este, dar nu aceea care mi-o propune unul sau altul preot, episcop, papă, ci aceea care mi-o descopere Spiritul sfânt când cetesc sf. Scriptură. Asta-i singura comoară a credinței, a mântuirii, care nu înșală pe nime.

— Scriptura da, e tezaurul credinței — replică preștinul meu — dar tezaurul trebuie păzit și manipulat de cineva ca să nu fure din el, ori să scoată monetele bune și să le înlocuiască cu bani falși. Oficiul de tezaur îl are magisterul Bisericii în frunte cu papa. Așa se înțelege rolul pontificalului în domeniul religiei.

— Pazăcii scripturii sunt societățile biblice de pretutindenea sub controlul Spiritului sfânt iar manipulanți indivizii singuratici când o cetesc și ti luminează Spiritul sfânt.

— Societăți biblice — ti reflectez, cu surprins de spusese lui cari acum le aud pentru întâiadată — Di Hristos nu a întemeiat; interpretarea individuală a Scripturii produce senzuri capricioase, naște mii de religii, cum ziceam mai sus, și ca să te conving despre asta îți spun că eu încă am cetit Scriptura și dacă mă abat dela tezaurul pus de Hristos știi cum o înțeleg eu: o colecțiune de povești și de minciuni. Hristos e un scamator, un farsor, un seducător ordinar, amăgitor mincinos.

— Dacă dta, preot fiind, grăești în

forma aceasta, nu mai pot sta de vorbă cu dta, răspunde indignat.

— Pe mine Spiritul sfânt mă înspiră să cred așa, dta explicăți-o altcum, dar dacă nu admitți nici o autoritate din afară, nu mă vei putea combate pe mine care simulez credința aceasta, și cu atât mai puțin pe aceia cari profesază publice, că Scriptura e scornitură omenească, e plină de minciuni și Hristos e mert. Probează din isvoarele de credință ale dtale contrarul, iar dacă nu poți, recunoaște că adevărul nu-i pe partea dtale, ci aiurea.

— Unde — întreabă el repede, uluit de povara cuvintelor de mai nainte, — unde?

*

Înainte de a-i putea da răspunsul dorit ni-se adresează un alt necunoscut, pe care înfătoșarea îl arăta a fi de legea lui Moise, cu cuvintele: da-ți-mi voie să spun și eu ceva, dacă-i vorbă de afaceri religioase.

— Te ascultăm cu plăcere zice preștinul meu.

— Să auzim, să auzim, îl încurajază vecinul meu și ceilalți pasajeri cari urmăriau cu interes schimbul nostru de vorbe.

— Un om avea un inel și trei fii. Spre sfârșitul vieții sale a promis fiecăruia din ei, fără să știe ei unul de altul, că-i va lăsa moștenire inelul său. Ca să-și poată ținea cuvântul a comandat unui aurar să-i pregătească două inele întocmai ca cel original. Când au fost gata a și dat aceea la

tustrei fii câte un inel. După moartea tatălui cei trei fii s'au luat la ceartă pentru inelul genuin, adevărat, fiecare zicea, că inelul dela el, e cel veritabil, dar ori cât s'au certat, ori cât au umblat la oameni experți, nu au putut afla care din cele trei inele e cel veritabil. Omul acela închipuește pe Dumnezeu, inelele sunt cele trei religii mari ale omenimii: creștinul, iudaismul și mohamedanismul, dintre cari însă ori cât am discuta, ori cât ne-am nizu nu putem ști, care ar fi religionea dată de Dumnezeu.

— Din asemănarea asta dta bagsama vrei să deduci, că străduința omului de a afla adevărul e zădarnică. Rogu-te cuprinde loc lângă mine și ascultă răspunsul meu. Vecinul de-adreapta ti cedează locul, el se așează și ascultă.

— D-ul meu — continuu eu — dta îl asemeni pe Dumnezeu cu un tată mincinos, care promite fiilor săi și ce nu-i în stare a le da și vrea cu ori ce preț ca ei să rămăie în rătăcire. Religiiunile încă toate, începând dela religionea naturală până la creștinism, toate, chiar și religionea mozaică crede și învață că Dumnezeu e părinte, dar părinte iubitor, preabun, sincer nu mincinos, ca cel din asemănarea dtale. De altcum comparația dtale spune tocmai opusul celei ce vrei să scoti dta din ea: zici că degeaba căutam religionea adevărată, totuși nu o putem afla, în comparație însă spuneai, că din cele trei inele unu a fost veritabil, prin urmare și

Cu dinadinsul n'am publicat în „Unirea“ nici un necrolog despre decedatul Prelat, până nu se va fi format opinia unanimă. Astăzi sunt în stare să refer ez câteva amănunte de folos pentru P. T. cetitorii noștri.

Cardinalul de Puzyna a fost un bărbat mare ca caracter personal, ca superior ecleziastic, ca energie întreprinzătoare. Născut la 1842, el primi o educațiune cât se putea de bună în acele vremuri (după 1851 și 1863), foarte nefavorabile atât familiei sale cât și întreg poporului polon. Ca doctor în drept el intră în serviciul statului Austriac — la Lemberg — funcționând în departamentul direcțiunii erariale timp de șasă ani (1876). Atuncea, din motive pur interne, el se consfinți chemării preoțești, încercând chiar de a intra în ordul Societății lui Isus. Providența dispusese altfel: încredințându-i la 1878 harul preoției și vice-rectoratul seminarului din Pzremyl, la 1886 scaunul episcopal sufragane din Lemberg și rectorul seminarului de acolo, la 1894 scaunul episcopal princiar de Cracovia, iar la 15 April 1901 cardinalatul. De-apururea îl caracterizeau o credință vie, supranaturală, singurui motiv al acțiunilor sale, o pietate sinceră și o muncă încordată din zori de zi până în târziu noapte, neîntreruptă chiar pe timpul boalei ultime. Aspru pentru sine, fără pretențiuni și cruțator, așa fel cum era Episcopul nostru, Venerabilul Aaron, Cardinalul

din religiunile aceste trei trebuie să fie care va adevărată. Religiunile aceste, mai de parte — nici nu-s așa congruente ca inelele din poveste: una învață, că Mesia cel promis a venit, una că va veni, una zice că în unul Dumnezeu adevărat sunt trei fețe divine, celelalte o neagă aceasta ș. m. d. va să zică aceste nu se pot confunda cu inelele dtale. Cunoșcând deosebirea atât de esențială a numitelor religiuni, dintre cari statorisem, că una trebuie să fie adevărată și adăugând bunătatea și înțelepciunea dumnezeiască te asigur, că Dumnezeu, când ne-a dat legea Sa și ne-a obligat să o ținem, de bună seamă nu s'a folosit ca tatăl acela din poveste — de apucături neghioabe, ci va fi imprimat Legii Sale caracterul divinității, care să o deosebească de creațiunile, imitațiunile omești spre a o putea cunoaște toți oamenii.

(Va urmă).

Epigrame.

Unui orator renumit.

Aci seria de oratori mari și mici
Ce sunt, se curmă . . .
Ce păcat că nu-i mai lungă,
Să fi barem, cel din urmă.

Dr. Victor Bârlea.

era amabil pentru persoanele de ceva valoare morală, și le stima, fie și simpli clerici. Țin minte cum stătea cu noi de vorbă ori unde ne întâlnea; pe alții din celegi nu odată-i lua în trăsură, de-i întâlnea în drum. Popularitatea așa zisă democratică, adecă de a fi frate cu ori și cine, nu-i plăcea. Binefacerile sale — multe și mari, ce le dădea la mii de săraci, le știa numai Dumnezeu.

Devenind episcop, de Puzyna avea în vedere numai un singur scop și ideal: promovarea binelui sufletesc printre Cler și popor. Dieceza de Lemberg îi datoră inițierea și clădirea multor biserici în răsăritul Galiciei, pentru a apăra religiunea și naționalitatea polonilor, cari locuiesc acolo amestecați cu ruteni. Dieceza Cracoviei îi datoră toată reforma ruteană și aceea reînnoire disciplinară — a Clerului secular și regular — ce o admirăm.

Vizitațiunile canonice — adese-ori pe neașteptate — și foarte scrupuloase, autoritatea episcopală, întocmirea tuturor afacerilor diecezane prin sine însuși, statornicia neclătită în decisiunile făcute, executarea severă a prescrișelor canonice și felul său propriu de guvernare — au produs în scurt timp roadele cele mai frumoase. Pe câte un preot culpabil și incorigibil îl invită la sine la masă; apoi după o primire, ospătoasă, cum nu se mai poate, îi zicea Cardinalul: „R. Doamne, te suspendez pentru asta sau asta!“ Sau: „Prezintă-ți dimisiunea din parohie, sau vei avea de a face cu un proces canonic“, dând de știre delinventului, — că episcopul cunoaște toate isprăvile sale. El ocărmaia diecesa cu autoritate și nu se lăsa nici-când tirăurit de opinia poporului.

În fine faptele cele mai esteriore, vor preamări în veci amintirea lui. Cardinalul de Puzyna a restaurat la Lemberg seminarul diecesan; iar în Cracovia a ridicat un alt seminar grandios — din fundament. Pe vremurile dinainte se creștea clerul diecesan în încăperile și sub direcțiunea P. Lazariști. Tot el a inițiat un alt seminar — mic pentru 35 de alumii, viitori teologi și preoți. Pentru episcopie și Capitolul catedral a redobândit dela guvern bunurile Tyniec (11 sate) plătindu-le cu o parte însemnată a dotațiunii propriie — în multe rate. Sub îngrijirea lui s'a restaurat vechia și maiestoașă catedrală Wawel, de pe lângă castelul regilor poloni de odinioară. Restaurarea magnifică a costat peste 1 milion și jumătate coroane. În anul 1907 a înființat C. de Puzyna muzeul diecesan, iar la 1910 o comisiune artistică pentru a propune teologilor și altor academici arta bisericască. Stând bine cu guvernul și împăratul, Cardinalul știa să primească pentru toate fonduri trebuitoare.

Decedatul este cunoscut întreg episcopatului austriac: deoarece ce el a pronunțat la conclave din anul 1903 „veto“ în numele

Austriei, când era vorba de-a alege pe Card. Rampolla de succesori al marelui Leon XIII.

Pentru toate meritele și faptele sale cele mari Card. de Puzyna a fost demn să se odihnească etern în mijlocul umbrelor regilor poloni, celor-ce dorm somnul vecinic în criptele din Wawel.

M. C. H.

Reviste.

Budapesta. Se știe cu câtă îngrijire poartă războiul, opoziția cu guvernul acum de luni de zile pentru reformele militare. Cum obstrucțiunea nu voiește să se potolească și vin alte chestii la ordinea zilei, cari toate reclamă o rezolvire grabnică, guvernul a trimis pe presidentul Casei deputaților *Berzeviczy* Albert, ca acesta se caute o soluțiune oarecare, pentru a putea aplana conflictul. „*Wiener Tageblatt*“ dă acum condițiile, sub cari opoziția e aplicată să depună armele și anume:

Guvernul vrea:

1. Votarea proiectelor militare, fără a le mai lua dela ordinea zilei.
2. Modificarea unor paragrafi în decursul dezbaterii speciale.
3. Realizarea programului comisiunii de nouă.
4. Desfacerea reformei militare de reforma votului universal.

Kossuthiști pretind:

1. Desvoltarea armatei în direcție națională. Regularea chestiei emblemei și a stindardului militar.
2. Suspendarea dezbaterii asupra reformelor militare, până ce se vor regula aceste.
3. Dezbaterea imediată a bugetului.

Condițiile Justiștilor:

1. Scărirea speselor militare și desvoltarea în spirit național a miliției cel puțin în proporție, pe cum a contemplat-o comisiunea de nouă.
2. Reforma votului universal, secret, după comune.
3. Iunctim între reforma militară și votul universal. Cea dintii să nu se poată executa, până ce nu s'a creat a doaua.

*

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

Războiul italo-turc. Dacă presemnele nu înșeală adevăratul războiu numai acum o să se înceapă. Și bine ar fi dacă va rămânea izolat numai la aceste două țări beligerante, dar prea se lansează știri de pregătiri de războiu mai ales în țărișoarele din Balcani.

În Turcia a eșit biruitor partidul războiului și guvernul neputând îndupleca puterile mari pentru intervenție, nici abzice de Tripolis n'a cutezat, s'a hotărât să prindă arma. Și când o face aceasta se spune că la spatele ei își mobilizează armata Bulgaria și Serbia. Departe la nord se mișcă Rusia sub pretext, că nu-i convine tăcerea suspectă a monarhiei noastre. Anglia se pregătește se anexeze Egiptul și Grecia Creta.

În felul acesta parecă Tripolisul e punctul acela negru, din care se va iscă furtuna grozavă — războiul european. Și când se vor amesteca și puterile europene în bubuitul tunurilor, atunci despre Turcia europeană mai că putem zice fuit. Căci un războiu european numai așa are înțeles, dacă Turcia nu mai este și cei interesați îi pot împărți moștenirea. De cumva nu vor afla vre-o modalitate a face aceasta și fără multă vărsare de sânge.

*

China. Uriașul imperiu chinez trece de câțiva ani prin niște prefaceri mari. Tinerii și învățații, cari cercetează statele europene făcând călătorii de studii, reîntorcându-se acasă începură a face propagandă pentru ridicarea țării și a poporului chinez. Propaganda aceasta se făcea sub deviza: China e a chinezilor și numai a lor, și natural, că în forma aceasta era îndreptată în primul rând în contra dinastiei *Mandzu*, care e de origine străină și domnește în China cam de 300 ani. Când revoluționarii au câștigat pe partea lor câteva corpuri de armată, sa dat signalul de revoltă. În curând fură oamenii regimului alungați și revoluționarii proclamară *republica* în langce. Armata, deși

trimisă contra revoluționarilor, s'a dovedit, că simpatizează cu mișcarea aceasta, care amenință deja și capitala Chinei *Pekingul*. Dinastia face pregătire să se refugieze în interiorul țării.

Noutăți.

Știri personale. În 17 Octomvrie st. n. a plecat Il. Sa Dl Episcop Dr. Vasile Hossu la Pesta de unde se va reîntoarce pe la sfârșitul lunei curente.

Nou secretar episcopesc. — Cu data de 16 Octomvrie st. n. Ill. Sa Dl Episcop Dr. Vasile Hossu a denumit de secretar episcopesc pe Dr. Iuliu Hossu încredințându-i totodată, și oficiul de Notar consistorial și de Defensor al cauzelor matrimoniale.

Academia română își va ridica în curând un local nou. Statul va contribui cu 3 milioane la aripa, în care se va instala biblioteca. Piatra fundamentală se va pune îndată-ce corpurile legiuitoare își vor spune cuvântul în chestia aceasta, iar lucrările noului palat se vor termina abia în 1918.

Regele Petru al Sârbiei și-a amânat vizita la Paris pentru ziua de 2 Noemvrie.

Nou ministru de comerțiu. În locul fostului ministru de comerțiu Hieronimy Károly a fost numit deputatul *B-öthy László*. Noul ministru e dintre aderenții lui Tisza István și era ministerial mai de mult.

Concert. Comitetul filial al societății pentru fond de teatru român din Reghin, invită la *marele concert* ce-l va aranja în 23 Octomvrie 1911 st. n. la orele 8 seara în sala cea mare a hotelului orașenesc, cu concursul domnului tenor dramatic de operă N. Corfescu și dna Maria Corfescu, cu următorul program: 1) I. Mureșan. Aria Mășterului Manole din opera Mănăstirea de argeș; 2) Cohen-Lonaru. Prinde-mi-te-aș mândro seara; 3) R. Wagner. „Lohengrin”. Mare arie (Graf's Erzählung) dl N. Corfescu; 4) Take Popescu. Ca pe Jiu; 5) Puccini. Arie din opera „Tosca” dna M. Corfescu; 6) Halevy. Mare arie a lui Eleazar din opera Evreica (die Jüdin) dl N. Corfescu; 7) Schuman. Die beiden Grenadiere; 8) Verdi. Arie din opera Rigoletto (La dona e mobile); dl N. Corfescu; 9) Scheletti. Ce te legini codrule; 10) Take Popescu. Dute dor la badea în sân. Dna M. Corfescu; 11) Puccini. Aria Tenorului din opera „Tosca”; 12) Leoncavallo. Matinata dl N. Corfescu; 13) Verdi. Mare duett, Dl și dna Cortescu; 14) * * Doine din ardeal. Dna M. Corfescu 15) * * Doina ăltului. Dl N. Corfescu. Acompaniamentul la pian de dșoara Alexandrina Ceușan. După concert urmează dans.

Roadele activității băncilor valahe. „Rev. Economică” scrie: Sub titlul acesta aflam într'un număr recent al revistei „Köztelek” organul partidului agrar, un articol mai lung, în care un patriot se tânguie amar de preținsele cuceriri, ce le fac Românii, cu ajutorul băncilor lor în moșiile maghiare din Ardeal.

Este lucru în general cunoscut — zice — că partea cea mai mare a proprietarilor mici maghiari, duce o viață mai cheluitoare, decât te ar îngădui mijloacele; urmarea este că fac datorii peste datorii. Este notoric și aceea că băncile valahe, cari servesc și scopuri naționaliste, dau bucuros împrumuturi proprietarilor maghiari ajunși în strâmtoare. Cum aceștia arare-ori folosesc banii pentru investiții producătoare de câștig, ci de cele mai multe ori îi cheltuiesc în mod ușuratic, urmarea este, că nu pot replăti împrumuturile, tot prelungesc, până îi strânge banca cu ușa. La licitație publică arare-ori ajunge treaba, toate se fac în tăcere. Banca-și are deja cumpărătorii, cari firește, pot fi numai Români; cu aceștia se încheie apoi târgul, iar fostul proprietar poate merge ca comisar de drum sau scriitor — la comitat sau unde nimerește. Iar noul proprietar valah se fericește, căci fiind nepretensiv și cruțător, precum și sărguincios, este în stare a se lupta și cu sarcini mult mai mari chiar, decât acelea, cari deja au ruinat pe proprietarul maghiar risipitor.

În modul acesta au ajuns cele mai multe moși maghiare pe mâni valahe și zău maghiarii ar putea învăța dela Valahi cruțarea, simțul de solidaritate și sentimentul național.

Va să zică, după chiar mărturisirile lui „Köztelek”, cauza înstrăinării moșiilor maghiare dacă peste tot se poate vorbi de aceasta — nu este atât băncile valahe, căci împrumuturi sigure acoardă bucuros și băncile maghiare ori-cui; ci cauza adevărată este păcatul trândaviei și a risipei de care sunt cuprinși proprietarii maghiari. Iar astfel fiind nu-i va scăpa de peirea sigură nici noua bancă agrară, căci pe terenul economic viitorul este al celor muncitori, harnici și cruțători.

Expoziție de oi. În scopul de a înainta economia de oi. „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului va aranja la 22 Octomvrie n. 1911 în comuna Jina o expoziție de oi, având de a se împărți de astădată premii în valoare de 400 coroane, la cari Reuniunea agricolă contribuie cor. 30 cor, puse la dispoziție de On. comisie economică a comitatului Sibiiu. cu câte cor. 50 contribuie comuna politică și comuna bisericască Jina. Se vor mai împărți și eventuale sume destinate spre acest scop, și dăruite de așezămintele noastre din comunele admise cu oile la expoziție. Expoziția se va mărgini exclusiv la oi. La expoziție se primesc oile locitorilor din comunele Jina. Poiana, Rod, Răchita, Strugari și Șugag.

„Cosinziana”. Am primit la încheierea foii primul număr din Cosinziana, noua revistă literară ce apare la Orăștie sub conducerea Dui Bornemisa. Foia e variată, frumos ilustrată și costă până la 1 Ian. 1 cor. apare de două ori pe lună. O recomandăm.

NU UITA

Concursul-„Ceres” la 30.000 Cor.

Deslușiri la toți comercianții.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

83

— Fie numele Domnului binecuvântat. Mi-s'a împlinit dorința! Sunt însă numai singur, care vă iubesc. De-ar trăi bătrânul Zich și abatele, ce fericiți am fi câțiva inși.

VI.

Zbisko și Jaghienka, deocamdată s'au mutat în Mocidoli, iar Mazko s'a apucat de edificarea castelului în Bogdaniec. Fundamentul voia să-l facă din bolovani mari de piatră, turnul din cărămizi roșii și arse, și comandă și ciment, ca se poată rezista vijeliei vremilor.

În primul an după ce și-a ales un loc mai ridicat își adună materialul pentru edificare. De zidit s'a apucat numai în anul următor. În vremea asta Jaghienka născu doi gemeni, cărora în botez le-a dat numele de Zbisko și Jasko.

Bucuria bătrânului Bogdaniec era la culme; știa, că familia lui deja nu se va atânga își adora pe nepoții lui.

Pe Zbisko îl uria toată împrejurimea din cauza Jaghienkei, dar îl și iubiau, căci s'a luptat așa vitejește în mai multe răboaie și pentru că era foarte bogat. A lui erau avuțiile mari rămase de Jurand și de abatele, averea din Mocidoli, întreg Spichov-ul și alte bunuri răpite în multe răboaie. Cu averea lui ar fi putut cumpăra chiar și un principat.

— Ce am avut noi? — zise adeseori Mazko, vorbind despre bogății — ce am avut noi? Nimic!... Chiar și averea noastră familiară a trebuit să o zălogim abatelui pentru că să ne putem câștiga oștire. — Tot ce avem din darul lui Dumnezeu, am câștigat-o cu sabia.

La patru ani după căsătoria lui Zbisko s'a gătat și castelul, în care Zbisko și Jaghienka s'au mutat între serbări mari. — Aici și-au adunat bogățiile lor câștigate în diferitele răboaie.

Bătrânul Mazko nu voia să se mute în noul castel cu toate că Zbisko l-a rugat foarte mult. Voi să trăiască și să moară acolo unde, au trăit și au murit străbunii lui; în măieriştea mică, din Bogdaniec în care Jaghienka l-a vindecat de morbul lui, de rana cauzată de landşa inimică. — Pentru aceea însă în fiecare zi mergea sus în castel și inima-i era plină de bucurie de câte ori își privia frumoasele încheperi, ridicate după planul lui.

Așa trecură cinci ani, în cari Jaghienka mai născu încă doi gemeni pe cari i-a botezat, dându-le numele Mazko și Jurand.

După cinci ani, într-o zi Mazko zise lui Zbisko:

— Dacă Dumnezeu mi-ar mai da încă ceva, zău, ași muri fericit.

Zbisko privi la fratele său, îi găci gândul:

— Răsboiul! — zise încet. Singur acesta îmi mai lipsește.

— Dar ar fi de lipsă!... Dar durere, că până trăiește Conrad, marele magistru, nu va fi nimic din el!

— Dar nici Conrad nu va trăi cât lumea! — răspunse Zbisko.

— E adevărat!... dar eu deja sunt bătrân. Pentru aceea cred că...

— Ce frate dragă?...

— Nici nu mă întreba!... Acum plec la Spichov... De acolo la Plotzk și poate și în Cerszk.

Zbisko nici nu s'a mirat mult de asta, căci bătrânul adese mergea în Spichov să vadă cum economisează Glava.

— Rămâi acolo mult timp? — îl întrebă.

— Ca de obicei, ori poate și mai mult.

— După o săptămână a și plecat cu carăle, și cu oștirea-i înarmată. Dar i-a spus fratelui său să nu fie îngrijat de cumva va rămânea mai mult ca de obicei.

Trecu un jumătate de an și bătrânul n'a scris nimic. — Zbisko începu să fie îngrijat de soarta fratelui său și trimise doi servitori în Spichov, să vadă ce-i cu el? Aceștia conveniră cu bătrânul din Seradz. Acesta întrebă înainte de toate despre chestiunile economice și numai după aceea începu a povesti despre sine.

— Am fost în Malborg — zise lui Zbisko.

— În Malborg? — zise Zbisko.

Apoi îi atinse puțin fruntea și zise cam rușinat:

— Lichtenstein!... Și eu l-am uitat cu totul!

— Altcum a fost votul tău, — răspunse Mazko — și acela l-ai și împlinit.

Eu însă m'am jurat, că voi duela cu el.

— Și?

— Nu se poate! Acum e mare cruciat și spun, că ușor poate să ajungă mare magistru și pentru aceea nu poate primi nici o provocare. — Aceștia mi le-a spus în Plotzk principesa Alexanora.

— Și tu ce i-ai răspuns?

— Aceea, că totuș mă voi duce în Malborg, căci cu calea aceasta sunt dator celui de sus. — Mi-am propus însă și aceea, că pe Lichtenstein în fața cruciaților îl voi scutura de barbă, în speranța c'atunci va duela cu mine.

— Oh! iubite frate — zise Zbisko însuflețit.

— Dar nu s'a întâmplat așa! — zise Mazko mânios — Dumnezeu a voit altfel. — Kuno n'a fost în Malborg; fuse dus în deputație în Anglia. Dar cu învoirea marelui magistru, căruia principesa i-a scris, m'am duelat cu Lichtenstein, nepotul lui Kuno.

— Și rezultatul?

— I-am adus sabia acasă, și l-am rănit în mai multe locuri.

Zbisko de bucurie l-a sărutat mai de multeori și i-a arătat sabia.

— Pagubă, că nu e alui Kuno! — zise Zbisko.

— Poate, că va fi mare magistru — zise Mazko. Alții spun, că vor alege pe Ulrik Junghingen, fratele marelui magistru de prezent.

— Eu mai bine ași dori pe Ulric — zise Zbisko.

— Și eu... căci Kuno e răutăcios. Atunci ușor ar putea să erumpă răsboiul.

— Bară-mi de ar erumpă! — zise Zbisko.

— Conrad marele magistru e tot morbulent și spune, că nu va trăi mult. Amețește mai de multeori la zi. Iar Ulric are mare partidă.

* * *

La un an după convorbirea lor în adevăr muri Conrad marele magistru și urmașul lui fu Ulric, fratele său. Acesta cu regele polon n'a mai conversat oficios în latină, ci în cea germană, voind să atîță și cu asta pe inimiciii săi de moarte.

Nu mult după aceea cruciații asediază Stan-ul, orașul polon, iar marele magistru sub pretext, că invită la o petrecere pe Drezdenka, vasalul polon, l-a îmbătat și l-a făcut de a subris cu el un atestat, prin care recunoaște, că s'a predat pe sine și pe jobagii săi. — Recunoaște, că și-a testat germanilor întreaga sa avere.

Regele Jaghiello ceru satisfacție pentru exploatarea lui Stan, dela Drezdenk și când marele magistru la toate provocările n'a răspuns nimic îi declară rășboiul din motiv c'a subscris un document în senzul curuia s'a predat pe sine, jobagii și întreagă averea sa germanilor.

Vestea ajunse în Bogdaniec numai de câtră seară, când Zbisko cu soția lui și cu Mazko povestiau după cină la o masă așezată sub bătrânul stejar din grădină. — Cavalerii prezenți să ridicară cu toții, obrazul lui Mazko se roși, iar Zbisko dase servitorilor următoarele porunci:

— Mergeți în turn și trâmbița-ți. Iar ceialalți să grăbească în Kuesnó. Vestii povestea asta frumoasă în toată împrejurimea.

— Trăiască rășboiul — strigară cavalerii.

Când oaspeții să depărțară, Zbisko întrebă de fratele său:

— N'ai avea voie să rămâi acasă?

— Eu?

— Legea permite, ca bărbații înaintați în vrâstă să rămână acasă pentru apărarea femeilor și a copiilor.

— Zbisko! nu-mi vorbi mie flecării de acestea! Nu în zadar am așteptat până acum moartea.

A treia zi deja plecară. — Jaghienka luându-și rămas bun dela bărbatul său arată la cei patru copii:

— Dacă nu ar fi aceștia m'ași pune în genunchi și atâta te-ași ruga până m'ai duce și pe mine.

— Iubita mea soție — strigă Zaisko.

Jaghienka sărută fruntea soțului ei și zise:

— Dumnezeu bun, adu-l acasă întreg și sănătos, întocmai cum să desparte ași de mine.

(va urma).

„Indărăpt la sf. Biserică“

4. Iubirea în Biserica catolică.

de Ioan Georgescu.

(Continuare).

10

Biserica încă prescrie un minim de exerciții spirituale: spovedire și cuminicare cel puțin odată în an la Paști, ascultarea sf. Liturgii în dumineci și serbători, post, rugăciuni etc., pe cari dacă cineva nu le observă, păcătuiește. Păcătoșii, cari nu vreau să știe de aceste, sunt amenințați cu dreptatea lui Dumnezeu care va respălți flecăriia după

vrednicia sa, dar frica de Dumnezeu are să dăinuască numai până-când nu se va înstăpâni iubirea Lui, căci doară frica lui Dumnezeu, este numai începutul înțelepciunii, iar iubirea este desăvârșirea. E absolut falsă, prin urmare, părerea acelor cari socotesc înrăurirea cea mare a Bisericii asupra sufletelor exclusiv dibăciei popilor de-a înfrica lumea cu pedepsele vieții de apoi. Netăgăduit, Biserica nu nesocotește nici aceste mijloace, — căci când e vorba de mântuirea sufletelor nu trebuie folosit nici un mijloc potrivit — dar, întrebăm: fire-ar de ajuns oare numai aceste ca să-i țină laolaltă pe credincioși când, mai ales astăzi, cei „luminați” și „emancipați” ar distruge cu atâta înverșunare aceste „superstiții”, iar lor le-ar urma mulțimea luminată?

Ceeace-i ține, așa dară, laolaltă pe creștinii catolici este iubirea.

Ea-i povățuește într'u toate faptele lor; ea și nu altfel de considerațiuni: că ar voi să facă adevărată „demonstrație” cu faptele lor cele bune, sau că și-ar face un postulat de drept, prin ele față de Dumnezeu, sau câte altele mai zic protestanții.

Mai repugnă apoi rugăciunile și posturile cele multe ale Bisericii.

Și totuși nu este un lucru mai cuminte decât tocmai astfel de orânduiri bisericesti! Chiar și măntăniile (rosariul), adică recitarea succesivă a acelorși rugăciuni pe cari mai mult le desprețuiesc cei neînțelegători sub cuvânt că nu ar fi altceva decât borboroseală păgână osândită de Domnul în sf. Evanghelie, nu sunt oare, chiar și psihologicește, din cele mai întemeiate? Pruncul oare nu-și repetă de nenumărate-ori dorința sa înaintea părinților săi numai ca să aștepte ascultare?

Biserica recunoaște trebuința formulărilor de rugăciuni prescrise, și nu îngaduie ca fiecare să se roage de capul lui. Aceasta ar și îngreuna, în cea mai mare măsură rugăciunea; căci pute-s'ar aștepta oare: ca tot cel-ce se roagă, să-și izvodească însuși rugăciunea? Prin aceea că ne rugăm după prescrierile Bisericii ne arătăm numai și mai mult umilința noastră și încrederea în mijlocirea Atotputernică a Bisericii. Hristos însuși ne-a lăsat cel mai desăvârșit model de rugăciune în „Tatal nostru”, a cărui nefârșită comoară de gândiri și de simțiri este cu neputință a o pătrunde în câteva recitari. Sfinți încă ne-au hărăzit o mulțime de rugăciuni frumoase, așa încât Biserica are cu prisosință rugăciuni pentru toate trebuințele vieții. Măntăniile (rosariul) sunt rugăciunea meditativă a celor saraci în care, sub durata rugăciunilor celor mai obicinuite (Credeu, Tatal nostru, Născătoare), meditează despre momentele cele mai însemnate din viața pământeană a Mântuitorului. S'ar putea obiecționa și aici, nu-i vorbă, că ar fi mai rațional să se citească părțile corespunzătoare din sf. Evanghelie și să se țină meditațiune asupra acelor — și Biserica laudă și recomandă aceasta practică religioasă — dar să nu se uite: că Biserica nu-i numai mama celor învățați și bogați cari au bani să-și cumpere cărți și răgaz se mediteze, ci și a celor săraci cari nu au un mijloc mai potrivit de a se adânci în tainele dumnezeiești, decât acela.

Și așa este și cu postul și cu celelalte rândueli bisericesti.

În veacurile trecute Biserica a avut o situație privilegiată, mulțumită spiritului de iubire și de darnicie al credincioșilor ei. În

aceasta încă se deosebesc foarte mult catolicii de alte confesiuni, îndeosebi de protestanți. Nu ai decât să vezi o biserică catolică și una protestantă și îți vei da seamă îndată: cu câtă dragoste își înfrumusează catolicii casa Domnului. Adevărat, că Dumnezeu nu se uită la aurul, argintul sau podoabele ce li le aducem, căci doară El nu are lipsă de ele, ci la inima cu care le aducem și după aceasta ne judecă. Dar în ultima analiză, tot iubirea este care inspiră și aceste fapte; ea este care, mână în mână cu credința și cu inspirația artistică, au creat cele mai mărețe monumente de artă din lume cari, în ce privește adâncimea de cugetare și de simțire, întrec cu mult și cele mai desăvârșite monumente antice.

De sine înțeles, că credinciosul catolic nu poate lucra decât în conformitate cu credințele și convingerile sale, prin urmare: nu i-se poate lua în nume de rău, dacă nu va întreprinde, de dragul nimănui, nici chiar a Statului, ceva potrivit Bisericii sale. Biserica recunoaște și laudă patriotismul nobil, dar dacă Statul printr'o încălcare de drept, ar pretinde dela supușii săi, credincioși Bisericii catolice, ceva încontra Maicii lor, ei, firește, vor fi îndreptățiti a nu-i recunoaște acest amestec nelegiuit. Supunerea și ascultarea de legile Statului — orice ar zice unii bărbați de Stat „liber-cugetători” — are, și trebuie să aibă un hotar. Adevărat, că admis odată lucrul acesta, Biserica devine controlatoarea Statului, dar nu e oare mai bine și pentru Stat să fie controlat de-o instituție cu conștiința responsabilității sale, decât să fie lăsat în voia caprițiilor individuali ale unora sau altora? Aceasta o reclamă doar și ordinea firească a lucrurilor, Biserica fiind putere morală, iar nu fizică. Și puterea aceasta și-o arată mai puțin acolo unde credincioșii Ei sunt în majoritate și drepturile Ei respectate și asigurate; trebuie însă să și-o arete cu toată energia acolo unde este nesocotită și nedreptățită? Cum? Aceasta atârnă dela spiritul și împrejurările timpurilor și a locurilor. Odiioară, când sfinții împăraților și domnitorilor erau numai tot fețe bisericesti, conflictele dintre Biserica și Stat se știau evita și aplana cu ușurință; astăzi însă, când parlamentele îndrumă soarta popoarelor, Biserica va trebui să-și organizeze politicește pe fi Săi, ca interesele Sale să fie drept reprezentate și aparate acolo în inima țerilor. Sau doară i-se va tăgădui Bisericii acest drept natural al ei, astăzi în era tuturor libertăților? Nu afirmăm că reprezentanții intereselor bisericesti ar avea totdeauna și într'u toate dreptate: principiile acele sfinte, doară și perfect adevărate ale religiei sunt reprezentate de oameni slabi și păcătoși. De aceea a fost nu odată foarte justă rezistența față de amestecul și de întreagă politica Curiei Romane. Și istoriografului catolic îi revine tocmai anevoioasa problemă de-a se rosti „sina ira et studio” asupra acestor lupte de partide ale episcopilor sau ale papilor; să cerceteze într'u cât și cum au fost reprezentate marile interese ale Bisericii dictate de principiile cele vecinice ale lui Hristos.

Mulți au crezut și mai cred, poate că luptele purtate pentru libertatea Bisericii de atâția eroi și bărbați de Stat ar fi numai intrigile preoțiilor care abuzează de puterea sufletească încredințată ei, mai ales în taina

sfinței mărturisiri, și îndrumă sufletele amăsurat intereselor ei de clasă. Abstrăgând dela absurditatea ce-o presupune această învinuire despre taina sfinței mărturisiri, care are un scop cu mult mai înalt decât ca să facă propagandă politică, — dar cei-ce aduc asemenea învinuiri uită, că tocmai cei învățați la acțiunii politice prin astfel de mijloace sunt elementele cele mai puțin statornice și îndată-ce vântul ar sufla dintr'altă parte, ei ar fi cei dintâi cari s'ar întoarce într'acolo. Pentru a putea persista însă pe lângă Biserica, chiar și în mijlocul celor mai crunte persecuții, se recer motive de ordin superior: dragoste și alipire sinceră față de Biserica.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Em. Elefterescu: *Cartea neamului pe 1912*, cuprinzând alătura cu calendarul, datele istorice, tradițiuni, credințe și datini populare, toate arangiate după luni și zile, afară de aceea bucăți literari și învățături, după lipsele și trebuințele țaranului. Anul II. prețul 2 cor.

*

Em Elefterescu: *Necesitatea religiei pentru omenire*, ediția II. revăzută și adaogită prețul 50 b.

*

Goethe: *Hermana și Dorotea*, traducere în hexametri de Maria Baiulescu. Brașov, prețul 85 b.

*

D. Horia Petra-Petrescu: *Publicul nostru și teatrul*, conferință ținută în a II. ședință a „Societății pentru fond de teatru român în Blaj la 30 Aug. 1911. Retipărire din „Românul”.

*

Sp. Cegăneanu: *Obiecte bisericesti din secțiunea ecclesiastică a muzeului național de antichități din București*, studiate și descrise. cu ilustrațiuni frumos executate. București 1911.

*

I. Pop Florantin: *Anecdote alese*, ediția II. București 1911 cuprinde afară de anecdotele puțin sărate și trei poeme: „Cântarea neamului”, „Mama Tudora și Moartea lui Decebal”.

*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

*

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

*

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciș prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

Coroane **UN MILION** Coroane

cel mai mare câștig din lume!!...

CEL MAI BUN SISTEM DE PĂSTRARE împreună cu celea mai extraordinare șanse de câștig pentru sărac și bogat îi prezintă fără doar și poate obligațiunile de câștig dela **Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** căci ambele au celea mai multe trageri anual, totodată celea mai mari câștiguri din lume și pe lângă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să câștige necondiționat. Deci nici un risc, nici o pierdere!!...

9 TRAGERI ANUAL!!... **CAȘTIGURILE PRINCIPALE:**
Cor. 1.000,000—, 500,000—, 400,000—, 300,000—, 2 de 200,000—, 100,000—, 2 de 75,000—, și o mulțime de 50,000—, 40,000—, 30,000—, 25,000—, 10,000—, etc. etc.

PROXIMELE TRAGERI vor fi în

25 Octomvrie și 27 Decemvrie a. c. ieșind la sorti cu ocaziunea din urmă câștigul principal de

UN MILION!

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare câte o bucată, — pe 38 rate lunare consecutive a 10 cor. Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la 9 trageri anual cu câștiguri de peste 3/4 milioane cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singuratec și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare a 6 cor. iar celea dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare a 5 cor.

NB. Aceluia care ne trimite primele 3 rate de odată, îi evităm a 4-a rată gratuit!! Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușă! Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!...

PROSPECTE ȘI EXPLICĂRI TRIMITEM LA DORINȚA ORI CUI GRATIS ȘI FRANCO.

Se cauta agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

ÚSTREDNA BANKA ÚČ SPOL.,
Budapest V., Sas-u. 24.

(82) 7--7

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540·78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834,801·12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992—
	viață	11,020,266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,428,317—

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(88) 63—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.